

Det er staten, der omklammer universitetets frihed

*Bragt i Politiken.dk, d. 5. september 2014
af Ralf Hemmingsen, rektor ved Københavns Universitet*

»Alle betydelige beslutningstagere - fra embedsmænd i Finansministeriet til universitetsledelsen på landets otte rektorater - er enige om, at universiteterne skal indrettes, så de giver størst muligt afkast på tre afgørende konkurrencestatsparametre: vækst, job og konkurrenceevne«, skriver Politikens lederkollegium.

Javist, et vidensamfund uden viden hænger ikke sammen. Og universitetet skal derfor ikke være sig selv nok. Men en så klaustrofobisk formålsparagraf rummer ikke universitetets dybere værdi for samfundet.

Selv »konkurrenceevnen« isoleret set kan ikke reduceres til mekaniske kompetencer, men må forankres i den originale og frie tanke, dannelse og kulturforståelse, hvis den skal have betydning – også for molekylærbiologen.

Politiken tager også et skævt afsæt i professor Lars Bo Kaspersens tankevækkende Kronik. Kaspersens hovedpointe er, at frihed og selvstyre er universitetets eksistensbetingelse.

Men hvis staten – selv i den bedste mening og endda i markedets navn – omklammer de allermost kreative discipliner, forskning og uddannelse, så mister universitetet noget fundamentalt.

Kaspersen anviser en løsning som nok er mere polemisk end realpolitisk: brugerbetaling for studerende, så universitetet økonomisk kan stå på egne ben.

Under alle omstændigheder er det ikke en løsning, jeg abonnerer på. Men Kaspersens analyse er rammende. For selvom universitetet på papiret har fået mere frihed i universitetsloven fra 2003, holder staten sig ikke tilbage.

Først skulle vi optage flere og flere studerende, så vi nåede et politisk fastsat procentuelt mål. Lige indtil vi fik at vide, at der pludselig var for mange studerende.

Når vi vil indføre vores egne optagelsesmetoder og skærpe adgangskravene, er vi ikke sikre på at få lov. Og vi må optræde som skolede embedsmænd, der med korte tidsfrister skal udfylde en ministeriel udviklingskontrakt og fremskaffe produktionstal, efter samme skema som 37 andre uddannelsesinstitutioner, der er ekstremt forskellige.

Endelig er KU underlagt Statens Ejendomsadministration. Et sindrigt kinesisk æskesystem, hvor universitetet må leje bygninger af staten til en høj pris - med lav fleksibilitet.

Med andre ord må det være muligt at styrke universitetets frihedsgrader - også inden for rammerne af staten. Tillid koster ikke noget på finansloven, men er dyrebart for universitetet og for samfundet.

Så kære uddannelsesminister, måske De Radikale skulle opfinde et nyt slogan og rent faktisk også leve op til det: 'Vi stoler. Også på universiteterne'.